
DOKUMENTUM

KISEBBSÉGI ESEMÉNYTÖRTÉNET

FEKETE LAJOS ÍRÁSAIBÓL

Fekete Lajos az 1920-as évek legelején emigránsként érkezett Jugoszláviába, ahol nem egészen egy évtizeden át tevékenykedett Szenteleky Kornél baráti körének költőjeként, majd Magyarországra tért vissza, ahol az Államtudományi Intézet előadója 1930 és 1947 között. Az 1930-as évek derekán, 1936 és 1938 között a Szekfű Gyula szerkesztette *Magyar Szemle* című nagynevű folyóiratban Magyar kisebbség Jugoszláviában címmel jelentette meg helyzetismertető jegyzeteit, tudósításait, információit. Ilyen módon az akkori kisebbségi élet hétköznapijainak eseményeit örököltette meg írásaiban. A költőt ismerjük, a kisebbségi politikusról nem tudunk. Mészáros Sándor két könyvében (*Položaj Madara u Vojvodini 1918–1929. Novi Sad, 1981* és *Madari u Vojvodini 1929–1941. Novi Sad, 1989*) neve nem fordul elő a névmutatókban.

Mi terjedelmesebb válogatásban mutatjuk be közleményeit, elsősorban a művelődési életre, az iskoláztatásra, általában a közéletre vonatkozóakat.

BORI Imre

1935. december

A RÉGI MAGYAR PÁRT ÚJABB GYŰLÉSEI

A Stojadinović-kormány uralma alatt a Jugoszláviát alkotó különféle népek és felekezetek ma sem tudnak és akarnak a „jugoszláv” szó mögött rejdlő szerb hegemonia jármába beletörni, s így a jugoszláviai kisebbségek is, s köztük a magyarság a maguk gazdasági és kulturális életlehetőségéért aránytalanul keményebb harcot folytatnak, mint bármely más utódállam nemzeti kisebbsége. A következőkben a délvidéki magyarság erőfeszítéseit vesszük számba, annak politikai, gazdasági és szellemi megnyilatkozásait.

Az 1929. évi önkényuralmi törvény által feloszlott politikai pártok, ha nem is a régi formájukban, de az adott helyzetnek megfelelően csoportosulva részben újraalakultak, azon politikai engedmények alapján, amelyeket Stojadinović adott kormányra lépésének első napjaiban. Ezzel a kedvezményrel élt a magyarság is, amikor közel hétévi mozdulatlanság után a minap Adán, Zentán, Moholon és Magyarkanizsán első, nagy gyűléseit

megtartotta. A gyűlések szónokai a régi magyar párt vezetői, dr. Strelitzky Dénes, dr. Deák Leó, Batta Péter, dr. Király Károly és mások voltak. Időszerűvé tette e gyűlések megtartását az a körülmény is, hogy a közelgő szkupstinai választásokra való tekintettel a különböző többségi pártok és a hivatalos kormánypárt is meghirdette a magyarsággal szemben rendszerint be nem tartott ígéretektől pufogó gyűléseit. A magyarság régi vezetői által összehívott gyűlésekre nagy szükség volt azért is, mert a jugoszláviai magyar kisebbségi élet tapasztalataiból ismeretes, hogy a szavazatokra éhes politikai pártok csak úgy hajlandók a magyar gazdasági és szellemi élet fejlődésére ígéretet tenni, ha a magyarság politikailag elkötelezi magát a többségi párt érdekei mellett. Márpedig a volt magyar párt kanizsai, zentai és adai gyűlésein kifejezte, hogy politikailag is önálló utakon akar járni, illetve boldogulni. Jellemző, hogy a magyarság önállósági törekvéseit miként fogják fel és értelmezik a többségi pártok, illetve azok vezetői. Tudvalevő, hogy a speciális vajdasági érdekek védelmére megalakult a szkupstina vajdasági képviselőinek csoportja. E párt bánsági tagozatának vezére nem tartja célravezetőnek külön magyar vagy német politikai pártok szervezését. A háború előtt a szerbységnek sem voltak külön politikai pártjai (?), hanem a magyar demokrácia felé orientálódott. A jugoszláviai kisebbségek is a leghelyesebben teszik – úgymond –, ha csatlakoznak ahhoz a politikai párthoz, amely leginkább tudja biztosítani nemzeti létüket, kulturális és egyéb kívánságaik teljesítését. Természetesen arról nem szolt a többségi politikus, hogy a kormány politikáját támogató magyar kisebbséget mekkora családások érték az elmúlt tizenöt év alatt, és miként vesztette el kormánytámogató politikája ellenére is iskoláit, gazdasági szervezeteit és egyéb közművelődési intézményeit.

ÖNKORMÁNYZATI KISEBBSÉGI TISZTVISELŐK NYELVVIZSGÁJA

A nemzeti kisebbségekkel szemben értelmezett demokrácia kifejezője kíván lenni az a ténykedés is, hogy a különböző önkormányzati hivatalokban immár tizenöt éve működő és mind ez ideig megfelelt kisebbségi tisztviselőket állami nyelvvizsgátelekre utasították. A vizsgátelekre 375 dináros illetéket kell leróni, és 30 dináros bélyeggel ellátott kérvényt kell beadni. A vizsgára különböző turnusokban behívott bánsági, városi és községi tisztviselők Újvidéken jelentkeztek, ahol a jelentkezők elég szommas hányadát elbuktatták. A további vizsgáknak és buktatásoknak valószínűleg a közeledő választások miatt vetettek véget, nem akarván a magyarság voksaira is számító kormánnyal szemben elkeseredést szítani a kisebbségek soraiban.

A TÜDŐVÉSZ PUSZTÍTÁSAI

A gazdasági bajok mellett a közegészség óriási leromlása a jugoszláviai népek sorában valóságos nemzeti betegséggé tette a tüdővést és a vérbaajt. Előbbi az ország északi és északnyugati, utóbbi pedig a déli és délnyugati tartományaiban szedi áldozatait. A dr. Wüsch-féle adatgyűjtés alapján ezúttal a tüdővész elterjedtségéről szolunk, előrebocsátva, hogy ez az egyetlen kórfajta évi 32 ezer emberi életet olt ki a Jugoszláv Királyság területén, az évi általános halandóságnak (263 000 ember) mintegy 13%-át, jóllehet a nyílt tuberkulózisban szenvedők száma állandóan 4–500 ezer között mozog. Ha ezeket az adatokat a magyarság száma miatt bennünket közelebről érdeklő Vajdaságra nézve vesszük figyelembe, előrebocsátva az itt élő nemzetiségek megoszlását az 1930. évi népszámlálás szerint (szerbek-horvátok 36,49%, tótok és rutének 5,81%, németek 22,18%,

magyarok 34,24%), úgy a tízezer főre eső tüdővész elhalálozások száma nemzetiségek szerint így oszlik meg az 1919. és 1932. évek között:

	szerbek-horv.	tótok és rutének	magyarok	németek
1919–1923	35	27	28	21
1924–1928	32	28	30	19
1929–1932	31	32	26	19

E kimutató szerint az 1930. évi vajdasági (Duna bánági) átlag (28) alatt mindössze a magyarok és németek száma mozog, míg a szlávok halálozási száma magasan az átlag fölött van. A tótok és rutének kivételével pedig általános csökkenés mutatkozik az előbbi évek halálozási számához viszonyítva. Enyhe vigasz, hogy ebben a szomorú statisztikában délvidéki magyarjaink nem a legrosszabb helyen állnak, mindenesetre reméljük a további csökkenést.

A BÁNÁTI MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET ÚJRAALAKULÁSA

A két évvel ezelőtt betiltott Bánáti Magyar Közművelődési Egyesület újraalakulása egyik jelentékeny eseménye a vajdasági magyar kultúréletnek. A Becskerekén tartott értekezlet a régi vezetőség: Várady Imre dr., Marton Andor és Juhász Ferenc indítványára az alapszabály módosítását határozta el, és működését újrakezdte. Az egyesület új címet, Jugoszláviai Magyarok Közművelődési Egyesülete elnevezést kapta, és módosított alapszabályzata értelmében ifjúsági munkaosztályt és irodalmi szakosztályt létesített.

AZ ÚJVIDÉKI MAGYAR DALOSKÖR KULTÚRHÁZA ÉS A BELGRÁDI MAGYAR TANÍTÓKÉPZŐ

Az újvidéki polgári magyar daloskör az egész Vajdaságra kiterjedő mozgalmat indított. Otthont kér a dal elnevezéssel kultúrházának felépítésére. A 150 ezer dinárt igénylő építkezés a vajdasági magyarok áldozatkészségéből történik pártoló tagok gyűjtése útján. A most indult mozgalom a kívánatos összeg felét máris meghozta, és voltak jelentkező tagok, főleg a vagyontalanok soraiból, akik tagrésztüket természetbeni munkateljesítéssel rótták le, és csoportokba állva vállalkoztak az építkezés körüli munkákban részt venni. A délvidéki magyarok legszebb teljesítménye e kultúrház felépítése.

A magyarság súlyos anyagi áldozatával fenntartott belgrádi tanítóképző magyar tagozatának első osztályába jelentkezett húsz növendék felvételét nem engedélyezte a közoktatásügyi miniszter. Noha indokolatlanul történt a beíratások megakadályozása, feltehető, hogy az általános tanítói túltermelés lehetett az oka, hogy az első magyar nyelvű osztályt nem engedélyezték, a második működik. Ha a 2500. katedra nélküli tanítóra gondolt a kormány, lehet, hogy szempontjai helytállóak, de nem a magyarság szempontjából, amidőn a Horgos, Zenta és Kanizsa vidéki magyar tanyai iskolák növendékei éppen a magyar tanítói utánpótlás nagy hiányából tömegével élnek minden oktatás nélkül.

NÉPRAJZI MÚZEUM TEMERINBEN ÉS MAGYARKANIZSÁN

A több mint tízezer színmagyar lelket számláló Temerin község katolikus köre által tervezett néprajzi múzeum a legjobb úton halad a teljes megvalósulás felé. Nemcsak a nagy magyar község, hanem annak környéke is a legértékesebb muzeális tárgyakkal és értékekkel igyekszik gazdagítani a múzeum gyűlemlő anyagát. Ezen a példán buzdulva határozta el a vajdasági magyar kultúrélet egyik jeles harcosa, Batta Péter dr., hogy Temerin után Magyarkanizsa is felállítsa a maga néprajzi gyűjtőhelyét olyan értékek számára, amelyek kifejezői a környező vidék magyar nemzeti viseletének, életmódjának, köznapis és vallásos életének egyaránt.

A CSANTAVÉRI MAGYAR KÖZÉPISKOLÁS DIÁKOK

Csantavér magyar többségű község polgárai a szabadkai középiskolákba küldik gyermekeiket. Negyven-ötven gyermek látogatja innen a szabadkai iskolákat, míg most a szabadkai vasútigazgatóság beszüntette azt a vonatjáratot, amelyen délután 3–4 óra között a gyermekek a tíz km-re fekvő Csantavérra haza szoktak utazni. A minden indokolás nélkül beszüntetett vasútvonal olyan helyzetet teremtett, hogy a kisdíákok kénytelenek az este nyolc órakor induló vonatot megvárni vagy a tíz kilométeres útnak a közelgő tél idején nekivágni és gyalog megtenni. Csantavér magyar társadalmá, de a község gazdasági érdekeltségei is a legelszántabb harcra készültek fel a kérdéses vonatjárat visszaállítása érdekében. Jellemző és egyben a vonatbeállítás szándékaira is fényt vet, hogy az iskolai szünidő egész tartama alatt fenntartották a közlekedést ezen a vonalon, és most is csupán a magyar tagozatokat látogató kisebbségi diákok tanulási lehetőségét igyekeznek megakadályozni.

1936. március

MAGYAR TANERŐK ÁTHELYEZÉSE ÉS ELBOCSÁTÁSA

A jugoszláviai magyar kultúra fejlődésében egyre több zavaró momentum végzi a maga romboló munkáját, így elsősorban az a körülmény, hogy a magyar jellegűtől megfosztott elemi és középiskolák tanerőit most már mind gyakrabban helyezik át vagy mentik fel állásaiktól. Az áthelyezéseknél rendszerré vált, hogy a magyar tanerőkben amúgy is hiányos Vajdaságból Dél-Szerbiába, Bosznia-Hercegovinába vagy a szerb Macedóniába számúzik a magyar tanítókat. A Prosvetni glasnik című hivatalos tanügyi közlöny néhány utóbbi száma több ilyen „szolgálati érdekből” szükséges áthelyezést sorol fel. A magyarságot ért ilyen sérelmek közül ezúttal csak egyetlen esetet említünk fel, inkább annak a bizonyítására, hogy milyen áldozatokra képes a Délvidék magyar népe egy-egy iskolájának vagy tanfőjének megmentésére. A zentai állami gimnázium magyar tagozatán működő Csincszak Endre tanárt valamilyen denunciacióra Šabacra helyezték át. Az áthelyezés ügyében a zentai magyarság nagygyűlést tartott, amelynek határozata alapján felkérte a város polgármesterét, hogy lépjen közbe a közoktatásügyi minisztériumban a Šabacra áthelyezett Csincszak Endre visszahelyezése érdekében. A zentai magyarság áldozatkészségében odáig ment, hogy amennyiben a polgármester biztosítja a gimnázium

magyar tagozatának fenntartását, illetve Csincsák tanár megmaradhatását, úgy Zenta város magyar lakossága részt vállal a gimnázium szerb tagozatának költségeiben. A magyarságot ért tanerő-áthelyezési sérelmeken kívül a kulturális törekvéseiben is mélyen érintő olyan körülmények is közrejátszanak, amelyek a magyarlakta területek gazdasági fejlődésében jelentkeznek zavarólag.

HELYSÉGEK NEVEINEK ÚJABB ELSZLÁVOSÍTÁSA

A báni közigazgatás a vajdasági városoknak és községeknek a magyar időkre emlékeztető elnevezését végleg eltörölendő, rendeletileg utasította e városok és községek előljáróságát, hogy községeik nevét haladéktalanul változtassák meg. A parancsszámba menő báni kívánságnak egyelőre gazdasági okokat támasztottak ellene, azzal a megokolással, hogy egyes községek és városok, mint Horgos, Zombor, Zenta stb. világhírré vergődött terményeik miatt nem változtathatják meg neveiket. Kétségtelen, hogy a bizonyos községek és városok nevével világmárkává lett cikkek (pl. horgosi paprika, zombori túró stb.) rovására megy, de a vidékek magyarságának gazdasági érdekébe is mélyen belevág a városok nevének megváltoztatásáról szóló új báni rendeikezés. A községnevek elszlávosítása ugyanis nyomban az összeomlás után mindenütt megtörtént, érthetetlen tehát, hogy mit akar a kormány ezzel az újabb rendelkezéssel, amely még a szláv lakosság helyeslésével sem találkozott. Még az újvidéki szerb Matica Glas Matica srpske c. folyóiratának decemberi száma is cikket ír a vajdasági városok és falvak nevének újabb nacionalizálása ellen. De Popovics Dáka volt dunai bán maga is kikelt a rendelkezés ellen, és Dan című lapjában azt ajánlja a báni hatóságnak, ne erőltesse ezeket a névváltoztatásokat, mert a vajdasági városok neveit a politikában, a kultúr- és irodalomtörténetekben, lexikonokban, a külföldi és hazai könyvekben is évszázados neveiken említik. Egyébként felsorolunk itt egypár megváltozott nevű várost, mint Magyarkanizsa: Pavlovgrad, Nagybecskerek: Petrovgrad, Nagyikinda: Putnikovo, Horgos: Crnogorsi, Zenta: Karadordevo stb. Még csak azt kell megjegyeznünk, hogy némely község nevét ezúttal ötödször változtatták meg, és ahány térkép, annyi néven szerepel a helység.

ZOMBOR, A MÚLTJÁT SIRATÓ VÁROS

Zombor, „a múltját sirató város” sem kerülhette el a báni hatóság figyelmét, amikor parancsszó mellett új helységneveket osztogattak. A város első nagy sérelme még 1929-ből való, amikor a megyei rendszer megszüntetésével a bántság székhelyül Újvidéket szemelték ki, és Zombor a közigazgatás mellékvágányára jutott. De ez a sérelem csak betetéződött most, hogy nevének Brankovicsevóra való megváltoztatását tanácsolták. Dr. Simonovics Radivoj, a város szülőtte, a Vojvodanin című lapban hosszabb cikkben közölte a városi tanács határozata alapján (e határozatért különben a polgármestert és az egész tanácsot menesztették), hogy nevét a város nem változtatja meg. A cikk során még a továbbiakat is elmondotta: A magyar időkből Zombornak már 120 évvel ezelőtti tanítóképzője volt, amely a tizenhárom próbás szerbeket és jó tanítókat nevelte nemcsak a Vajdaság, hanem az egész szerbségnek. A zomboriak egykor gazdagok voltak, bátrak, büszkék és szabadok, ma pedig nyomorultak, szegények és megaláztatottak. Régen a hadiszolgálatok fejében igen sok birtokot kapott a város, amelyeket azóta elvitt az agrárreform. Zombor mint szab. kir. város fel volt mentve a földesúri adók és terhek alól, ma pedig a zomboriak és a vajdaságiak kétszer akkora adó alatt nyögnek, mint a horvátok, háromszor akkora alatt, mint a szlovének és a szerbek. Zombor egy elszegényedett falu

– folytatja a cikk. Lakói szerb dalok és zeneszó mellett mentek egykor az ellenzéki szerb képviselők megválasztására, ma pedig csak azt választhatják meg, akit a kormány akar, de erre a választásra megalázva, csak suttogva és szomorúan mennek, mint a temetésre. A magyar időkben igen sok esetben voltak szerb férfiak fő- és alispánok, magas rangú tisztviselők, ma pedig elvitték Zomborból a megyeszékhelyt, a felsőbbbírságot, sőt még a megyei takarékpénztárat is, noha hatalmas épülete volt Zomborban; ahova pedig elvitték, ott most építik meg 30 millió dinárért. Ami pedig a báni állások betöltését illeti, még csak egyszer fordult elő, hogy nem szerbiait neveztek ki e méltóságba. Ezért nem lehetnek a zomboriak brankovicevóiak – fejeződik be a cikk.

A SZABADKAI MAGYAR NÉPKÖR INGÓSÁGAINAK ELÁRVEREZÉSE ADÓTARTOZÁS CÍMÉN

Egyes világosan látó szerb közéleti férfiak panasza után annál indokoltabb szóvá tenni a nagyon is mostohagyerek-számba menő magyar kisebbség panaszát. Ezek során pedig legelőször is a szabadkai Magyar Népkör helyzetét. A báni rendeletre évek óta bezárt és működésében télenségre ítélt Népkört a hatóság elfelejtette törölni az adóalanyok sorából; így adóját szorgalmasan kivetették, és miután azt jövedelem híján kifizetni képtelen volt, összes ingóságát (hangversenyzongoráját, asztalokat, székeket stb.) elárverezték. A szabadkai Magyar Népkör példája szomorúan tükrözi a jugoszláviai magyar kultúrélet sorsát, és azt a körülményt, hogy mekkora harcot kell megvívnia egyes intézményeknek csak azért, mert az intézmény, az egyesület vagy kör „magyar”. A szabadkai Magyar Népkör címében foglalt pusztá szó elegendő volt ahhoz, hogy más eszközökkel és más mértékkel bírálják el működését és mondjanak felette ítéletet – halálos ítéletet, amellyel előbb tevékenységét bénították meg, majd anyagi eszközeiből forgatták ki. A magyar kéz termelte termények s más anyagi javak megadóztatása mellett azonban a magyar szellemi javak, a magyar dal és a magyar kultúrelőadásokból eredő fillérek persze hiányoznak a nagy Adószédőnek. Be kell tehát hajtani az élő és halott magyar egyesületektől egyaránt, mert pénzre van szükség, hogy a másik oldalon kultúregyesületeknek nyilvánított csetnik Narodna Odbrana és a Sokol-egyesületek támogatását sommásan elláthassák, amint erről az alábbiakban beszámolunk. Ezek a „kultúregyesületek” különben rengeteg pénzébe kerülnek a vajdasági magyarságnak és más nemzetiségeknek, jóllehet rendeltetésük közismerten a nemzetiségek elnyomását szolgálja. A saját elnyomását tehát a saját pénzén köteles megvenni a megszállt Délvidék kisebbségi népe.

KULTURÁLIS EGYESÜLETEK SEGÉLYEZÉSE

Az újvidéki báni hivatal és a város képviselő-testülete közösen szabták meg a kulturális és jótékonyágyesületek között szétosztandó több mint egymillió dináros 1936. évi segélyt. Eszerint a Vajdaság magyar, német és szláv lakóinak pénzéből a Srpska Matica 18 ezer dinárt, a Bajić-féle szerb zeneiskola 12 ezer dinárt, a Szerb Nemzeti Színház 22 ezer, a Kultúregyesületek Szövetsége 24 ezer, a belgrádi egyetemi hallgatók menzája 6 ezer, a Csetnik-Szövetség helyi csoportja 2500 dinárt, a Narodna Odbrana 3 ezer dinárt, a Dobrovoljac egyesület 2 ezer, a Karadordé ifjúsági szervezet 2500 dinárt, a Sokol-szövetség újvidéki csoportja 8 ezer dinárt stb. stb. kapott. A kisebbségi kultúregyesületek közül a Polgári Magyar Daloskör és a német Frohsinn dalegylet egyenként 1200–1200 dináros köztámogatásban részesült. A kultúregyesületek közé sorolt különböző szerb erőszakgyesületek (inkább bandák) ilyen mérvű támogatása mellett a magyar és német

kulturális egyesületeknek juttatott segélyezések önmagukért szólnak és fényt vetnek arra, hogy a kultúr- és terroralakulatok között miként tesz különbséget az adakozó báni és városi hatóság.

AZ ÚJVIDÉKI MAGYAR POLGÁRI DALOSKÖR KULTÚRHÁZÁNAK FELAVATÁSA ÉS AZ ELSŐ MAGYAR PARASZTDALÁRDA

Beszámoltunk már a jugoszláviai magyar kisebbségről frott előbbi cikkünkben arról a mozgalomról, amely Otthont kér a dal címmel az újvidéki Magyar Polgári Daloskör kultúrházának felépítésére indult meg. A délvidéki magyarság áldozatkészségéből ez a mozgalom most teljes sikerrel véget ért, és a Daloskör a Délvidék magyar szellemisége képviselőinek jelenlétében székházát felavatta. Az ország minden részéből érkezett küldöttségek és képviseletek más magyar testvéregyesületek biztatását hozták, és áldását kérték arra az egyesületre, amely annyi dicsőséggel hirdette s van hivatva a jövőben is hirdetni az idegenbe szakadt földön a magyar dal diadalát. Ezzel egyidejűen számolunk be az első jugoszláviai magyar parasztdalárda megalakulásáról is, amelyet Horgoson a helyi róm. kat. egyház káplánja alakított. A dalárda tagjait kizárólag a földműves fiatalság soraiból válogatták össze, s a horgosi magyar parasztdalárda mint ilyen az első és egyetlen Jugoszláviában.

HERTELENDYFALVA, A JUGOSZLÁVIAI KALOTASZEG

Mint különösen figyelemre méltó vállalkozást kell megemlíteni a bánáti és bácskai gazdasági egyesületek, valamint a Munka című gazdasági szemle közös rendezésében létesült gazdasági tanfolyamokat a Délvidék különböző községeiben, amelyek a magyar mezőgazdák továbbképzését szolgálják. Itt adunk számot a bánáti Hertelendyfalván ugyancsak a Munka szerkesztősége kezdeményezésére létesült háziipari tanfolyamról, amelyen a vidék magyar asszonyainak és leányainak bevonásával a szebbnél szebb házi szöttek és egyéb kézimunkák készültek el olyan mértékben, hogy ezek értékesítése immár gazdaságos vállalkozásnak bizonyul, és Hertelendyfalva a jugoszláviai Kalotaszeg hírében kezd ismeretessé válni. A száz lelkes magyar asszonnal megnyitott tanfolyam anyagi támogatását Marton Andor, a Bánáti Közgazdasági Bank igazgatója biztosította. Mozgalom indult a jugoszláviai magyar mezőgazdasági szakiskola megteremtése érdekében is.

A BELGRÁDI ÉS ZÁGRÁBI EGYETEMI IFJÚSÁGI EGYESÜLETEK MUNKÁJA

Az egyetemi ifjúság egyesületeinek munkája során örömmel számolhatunk be a belgrádi magyar egyetemi hallgatók Bolyai Farkas-egyesületének most megtartott évi rendes közgyűléséről, amelyen a tisztikar megválasztása mellett az egyesület végzett munkájáról is szó esett. Az egyesület elnöke Csapó Sándor orvostanhallgató lett, aki jelentésében elmondotta, hogy a Bolyai Farkas-egyesület a zágrábi egyetemi hallgatók egyesületével közös felhívásban szólította fel az újonnan iratkozó egyetemi diákokat az egyesületek irdalmi, helyesfrási és egyéb szaktanfolyamaira való jelentkezésre. A két egyesület olcsó menzalehetőséget teremtett, és más szociális alkalmakat nyitott meg a szegényebb sorsú diáktársak részére. Aztán beszámolt az egyesület adminisztratív működéséről, és tüzete-

sen fejtegette a jugoszláviai magyar ifjúság célkitűzéseit: „Az egyesületben tartott kulturális és szakelőadások jelentékenyen előmozdították úgy az egyesület értékszínvonalának emelkedését, mint a magyar öntudat fejlődését.” A zágrábi magyar egyetemi hallgatók egyesületének a horvát diákegyesületekkel fennálló baráti kapcsolatairól szóló fejtegetései után a kisebbségi magyar ifjúságnak a zágrábi egyetemi tanács és a horvát diáksággal szemben érzett hálóját juttatta kifejezésre, amiért a magyar ifjúság helyzetét megértve, a legmértányosabb készséggel lehetővé tették az egyesület működését és fejlődését. Aztán Dudás Tibor az egyesület menzájának működését vázolta, megemlítvén, hogy a menza nem kereskedelmi alapokon, hanem tisztán szociális elgondoláson nyugvó szerve az egyesületnek. A menzaintézmény igen sok hálaival tartozik dr. Vilt Vilmosnak és dr. Koráni Elemérnek, akik állandó erkölcsi támogatás mellett jelentékeny anyagi segítséget is nyújtottak a menzának. Az idei évben a menza működése sokkal kedvezőbb körülmények között indult meg, s annak anyagi jövője biztosítva van.